

JURISPRUDENCIA

Decisiones del Tribunal Supremo de la Signatura Apostólica

Sectio Altera

14/

DE FACTORUM IURIDICORUM DECLARATIONE DAMNISQUE

Sub unico numero comprehenduntur dueae decisiones, quia latae sunt in causis finitimi. Prima agit de factis iuridicis declarandis (A), altera tum de factis iuridicis declarandis, tum de damnis (B).

A. De factorum iuridicorum declaratione

Facti species.—1. Consilium permanens Episcopatus nationis W., die 23 iunii 1966 exaravit **Communicationem** quandam, in qua primo commemorabat esse aliquam fidelium minoritatem, quae, appellans se ad tempus ante actum et sumens ansas ex quibusdam erroneis assertis — quae quidem ipsi Episcopi necnon ceteri catholici condemnant —, conqueritur contra Episcopatum et sacerdotes, quasi deviant; dein monebat fideles ut sibi caverent a quibusdam articulis, qui praesertim in ephemeridibus X, Y et Z editi fuerant; ac denique optabat ut haec monitio illas personas illuminaret, quae praefatorum articulo- rum erant responsabiles.

Membra Consilii permanentis statuerunt ut textus Communicationis tempestive cum Moderatoribus ephemeridum X, Y et Z communicaretur; sed ob negligentiā (sic saltem in actis asseritur) Rev.mi D.ni A, Secretarii Generalis Episcopatus, Communicatio prius publici iuris facta est, quam Moderatores eiusdem textum recepissent. Immo, praedictus Secretarius in adjuncta textui epistola asserebat plures Episcopos

repetitis vicibus dialogum cum auctoribus articulo- rum, de quibus supra, frustra instaurare voluisse. Communicationis publicatio facta est mane diei 27 eiusdem mensis in quadam «conferenza stampa» habita a Rev.mo D.no B, Directore Secretariatus pro opinione publica et mediis communicationis, qui in documenti praesentatione asseruit Episcopos: 1.º inutiliter tentasse dialogum cum praefatis auctoribus habere, 2.º ideoque decrevisse supra indicatam Communicationem publici iuris facere, cuius textus tamen antecedenter cum Moderatoribus ephemeridum X, Y et Z communicatus fuerat.

Diebus subsequentibus nonnullae ephemerides civiles et dioecesanae (**Bollettini diocesani**) Communicationem sive solam, sive additis notitiis, a Secretario pro publica opinione datis, aliisque commentariis divulgantur.

2. Actio iudicialis coram Tribunalibus dioecesanis. Moderatores ephemeridum X, Y et Z, cum se iniuste gravatos sentirent ob Communicationem Episcopatus et ob rationem agendi assertaque Secretarii eiusdem Episcopatus et Directoris Secretariatus pro publica opinione, sub finem anni 1966 et initio sequentis libellos exhibuerunt — quisque unum vel plures — coram octo Tribunalibus ecclesiasticis primae instantiae nationis W., in quibus petebant ut declararentur plura **facta iuridica**, in elenco ad calcem addito re- censita, inter quae inveniuntur asserta posita sive a

Consilio permanente Episcopatus in sua Communi-
catione, sive a Rev.mis D.nis A et B, quae omnia
asserta alias falsa et damnosa dicuntur.

Actores adiungebant se ad hanc petitionem facien-
dam ius habere fundatum in can. 1552, § 2, 1.; ratio-
nem autem cur declarationem ab his octo Tribunalibus
dioecesanis peterent, esse quia earumdem dioe-
cesium ephemerides Communicationem saltem edi-
derant.

Verumtamen octo illa Tribunalia unanimiter libellos
per totidem decreta reiecerunt, praesertim quia age-
batur de actibus administrativis Episcoporum, quae,
ad normam can. 1601, Tribunalibus nequaquam subici-
possunt.

3. Recursus ad S. R. Rotam et ad S. T. Signaturae Apostolicae. Adversus haec decreta, libellos reic-
tentia, predicti Moderatores ephemeridum X, Y et Z,
exeunte adhuc anno 1966 vel ineunte 1967, totidem
recursus ad S. R. Rotam fecerunt, asserentes Decre-
torum nullitatem, tum propter violatum can. 1587, tum
ob rationum defectum.

Turnus rotalis constitutus fuit die 2 augusti 1968,
et die 22 ianuarii anni 1970 decrevit recursus contra
Decreta Tribunalium octo dioecesanorum non esse
admittendos.

Contra hoc Decretum rotale Advocatus Moderatorum
ephemeridum X, Y et Z, die 9 martii 1969 fecit re-
cursum ad hoc S. T. Signaturae Apostolicae, propo-
nens querelam nullitatis simul cum appellatione. Ra-
tiones hae afferuntur, quae praesertim nullitatem
comprobare intendunt: 1.º Decretum mutavit obiectum
iudicii, 2.º pronuntiavit «extra petita», 3.º violavit can.
1891 et incidit in nullitatis can. 1855, § 1, et 1892,
2.º, 4.º mutavit facti speciem, et 5.º nequaquam solvit
argumenta propter quae Decreta, libellos reicentia,
ut nulla habenda sunt.

**In iure.—1. De actibus administrativis Tribunali non
subiciendis.** a) Actus administrativi canonici intelli-
guntur illi, qui ad ecclesiasticam gubernationem
spectant, ideoque ponuntur a legitimis in Ecclesia
Superioribus, sive sint personae physicae, sicut Ro-
manus Pontifex, Episcopi eorumque vicarii ac dele-
gati, sive sint personae morales, sicut Conferentiae
Episcopales aut Consilium permanens Episcopatus
eorumve organa, v. g., Secretarius Generalis Episco-
patus, qua talis agens.

Actus administrativi bene dicuntur pastorales, quia
per illos exercetur ministerium pascendi gregem Dei,
authoritatis ecclesiasticae proprium (cf. **Christus Do-
minus**, n. 11; **Presbyterorum Ordinis**, n. 7).

b) Principium solenne est in Iure Canonico actus
administrativos non esse Tribunalibus judicialibus su-
biciendos. Haec norma, quod attinet ad Episcoporum
actus administrativos (ut Congregationes Romanas

praetermittamus), expressa fuit in lege, quam S.
Pius X Tribunalibus S. R. Rotae et Signaturae Aposto-
licae noviter instauratis dedit: «Contra dispositiones
Ordinariorum, quae non sint sententiae forma iudi-
ciali latae, non datur appellatio seu recursus ad
Sacram Rotam; sed eorum cognitio Sacris Congregationibus
reservatur» (can. 16, **A.A.S.** 1 [1909] 24), et
hinc transivit in can. 1601 vigentis Codicis I. C.

Ratio huius prohibitionis nititur praesertim in natura
publica et in indeole ut plurimum discretionali actus
administrativi, cuius cognitio proinde subducenda erat
Tribunali et procedurae pro cognitione actuum priva-
torum institutis.

c) Nihilominus hoc principium impugnatum est in-
directe, quia dicebatur per citatum canonem non pro-
hiberi quominus Tribunalia iudicialia cognoscant de
dannis quae fortasse ab his decretis causata sunt.
Atque in confirmationem huius opinonis aducebatur
ipsa iurisprudentia S. R. Rotae, quae de eiusmodi
dannis semel et iterum cognovisset.

Cui obiectio respondet: 1.º In comperto esse quam
facile fiat transitus ex cognitione dannorum, quae
illata asseruntur, ad ipsam decretorum seu actuum
administrativorum cognitionem contra prohibitionem
can. 1601. Ideo interrogatus Praeses Commissionis
Interpretum Codicis I. C., respondit die 22 maii 1923:
«exclusive competere SS. Congregationibus cognitio-
nem tum eiusmodi decretorum, actuum, dispositio-
num [Episcoporum], tum damnorum quae quis praeten-
dat ex iis sibi illata esse» (**A.A.S.** 16 [1924] 251).

Atque idem a fortiori respondendum est si quis,
subtiliter distinguendo genus remotum a differentia
specifica in unica entitate actus administrativi, asse-
reret hunc actum, quatenus est «factum iuridicum»
(seu secundum genus remotum), subici posse Tribu-
nali iudicali, ea tamen cautela adhibita ut idem
actus, quatenus habet indolem «pastoralem seu ad-
ministrativam» (seu secundum differentiam specifica-
cam), ab eodem Tribunali judiciali substrahatur.

De cetero, confirmatio supra allata ex iurisprudentia
rotali nihil efficit, siquidem, ut animadverit Card. Ro-
berti, Rota illas causas cognovit vigore specialis
commissionis pontificiae (**De processibus**, in Civitate
Vaticana 1956, vol. I, p. 115 et nota 6), idque ut plu-
rimum ex ipso decisionum rotalium textu luculenter
constat.

2.º Efficacius adhuc respondetur obiectio supra in-
dicatae ex const. **Regimini**, diei 15 augusti 1967, in
qua Paulus VI, inhaerens principio supra exposito ac
canonicae traditioni, statuit ut actus administrativi
Ordinariorum, postquam cogniti sunt **via hierarchica**
a Sacris Congregationibus, possint adhuc cognosci a
Signatura Apostolica **via contentiosa**, verumtamen non
in Tribunali judiciali seu in 1.º Sectione, sed in Tri-
bunalis administrativo, quod simul cum 2.º Sectione
per hanc suam constitutionem creavit (n. 106).

Similiter prima Synodus Episcoporum approbavit principium propositum a Commissione Codici I. C. recognoscendo, vi cuius pro tutela iurium subiectivorum fidelium contra actus administrationis ecclesiasticae creanda sunt **Tribunalia administrativa** (cf. **Principia**, n. 7).

2. De prohibitis in gradu appellationis. a) Principium statuitur in can. 1891, § 1, vi cuius litis contestatio et totum iudicium «in eo tantum versari potest ut prior sententia vel confirmetur vel reformetur sive ex toto sive ex parte». Hoc principium proinde laederetur, v. g., quando admitteretur in gradu appellationis «nova petendi causa» seu titulus, aut adderetur novum obiectum.

Ratio prohibitionis est illa indicata a Card. Roberti: «quia semper haberetur nova petitio, quae careret primo gradu iurisdictionis» (**De processibus**, Romae 1926, vol. II, p. 217, n. 480).

b) Mutatio alicuius elementi subiectivi, sc., actoris vel rei, pariter in gradu appellationis fieri non potest, quia ageretur de nova causa, et quidem manifeste; ac fortasse propter casus claritatem, ne mentio quidem de illo fit in can. 1891.

A mutatione elementi subiectivi totaliter differt ulterior determinatio rei conventi, a iudice appellationis facta, properea quod persona physica vel moralis hanc partem sustinens, aliquatenus incerta ab actore et a Tribunali primi gradu relicta est.

3. De necessitate partium in iudicio. a) De essentia iudicii est controversia saltem implicita ideoque partes, sine quibus conflictus esse non potest (can. 1552, § 1). Verum est aliquando non esse facile determinare quenam persona in concreto sit pars; quod praesertim evenire potest in iudicis declaratoris relate ad reum, cum actor nempe declarationem petit, non contra quamdam definitam personam sed contra quasdam personas in genere, quae ius in facto declarando fundatum impugnare possent (Card. Roberti, **De processibus**, in Civitate Vaticana 1956, vol. I, nn. 211, III; 212).

In his casibus accidere potest ut reus vel pars implicite indicata reddatur quasi explicita in persona Promotoris iustitiae, si bonum publicum, Ordinarii iudicio, in discrimen vocaretur (can. 1586), v. g., propter defectum rei conventi, qui **de facto** petitioni actoris se opponat.

b) Ex dictis sustineri non potest opinio quae asserat in iudicio declaratorio non haberi, praeter iudicem, partes duas, seu in hoc iudicio instaurari «simplicem relationem inter duos, sc., inter petitorem declaratoris et iudicem», exclusa quavis tertia persona (nisi forte Promotor iustitiae intervenire debeat). Atque ad firmandam hanc opinionem frustra affertur una c. Massimi, diei 18 augusti 1921. Nam etsi in hac decisione mentio de reo non fit explicite, fit tamen

implicite. Recurrens enim petiit declarationem propriae immunitatis ab excommunicatione contra illos a quibus «haud semel [...], uti ipse affirmat, pro excommunicato habitus est» (**S. R. Rotae decisiones**, vol. 12, p. 257, n. 4).

4. De carentia «personae standi in iudicio» ac de incompetencia. Hi duo conceptus, etsi valde affines, non sunt correlativi. Incompetentia iudicis universalis non est (secus nullus iudex); nam etsi restringitur ad determinatas causas ratione sive subiecti sive obiecti sive gradus cognitionis, tamen supponit eiusdem iudicis competentiam. E converso, qui caret «persona standi in iudicio», caret ea universaliter, seu coram nullo tribunali sistere se potest, neque ut actor neque ut reus, v. g., minores vel ii qui rationis usu sunt substituti, ad normam can. 1648.

Ideo dici non potest illos viros esse orbatos «persona standi in iudicio», quorum aliquae saltem causae, propter eorumdem dignitatem, Summo Pontifici vel eius Tribunalibus reservantur (can. 1557); unde sequitur quod aliqua saltem Tribunalia in certis vel in omnibus eorum causis sint absolute incompetentia (can. 1558), saltem si ipsi ut rei interveniant. Quamobrem si quoddam Tribunal aliquem ex praeferatis viris indebet citet atque ad dandam sententiam in causa perveniat, sententia quidem erit nulla, at non quia reus careat «persona standi in iudicio» (can. 1892, 2.º), sed quia Tribunal in casu est absolute incompetens (ib., 1.º).

Propter similem rationem dici nequit Ordinarios locorum carere «persona standi in iudicio» ex eo quod omnia Tribunalia iudicia sunt incompetencia ad eorum actus administrativos cognoscendos (cf. supra, **In iure**, n. 1). Ordinarii enim, ut obvium est, possunt plena capacitate processuali, sed eorum actus administrati, propter rationes supra allatas (ib., b), a competentia cuiuslibet Tribunalis iudicialis subtracti sunt.

In facto.—Nunc examinandas veniunt rationes propter quas Decretum rotale dicitur nullum esse vel saltem appellatione obnoxium.

1. Decretum dicitur nullum primo et principaliter quia in ipso substituitur vel mutatur obiectum causae proprium. Libelli enim petunt ut quaedam facta iuridica declarentur, et quidem abstrahendo ab eorumdem qualitate administrativa seu pastorali. Nam evidens est quod haec facta iuridica, «qua pastoralia, huic substrauntur sedi iudiciali». Tamen Decretum rotale, sicut prius fecerant Decreta Tribunalium dioecesanorum, considerat facta iuridica precise ut pastoralia. Ita Advocatus.

Agoscendum est tum Decreta appellata tum Decretum rotale considerare facta iuridica, quorum declaratio petitur, **secundum id quod sunt**. Iudices enim adquiescere non poterant artificiosae distinctioni ab Advocato propositae, quin agerent contra absolutam.

prohibitionem can. 1601 et contra claram mentem legislatoris, quam Praeses Commissionis interpretum Codicis I. C. clarius in luce posuit (cf. supra, **In iure**, n. 1, c. 1.º).

2. Addit Advocatus Decretum pronuntiare extra petitia, quia nullam habuit rationem reductionis obiecti ab eodem Advocato in suis scriptis factae. Institerat enim Advocatus apud Turnum rotalem ut petitio in libellis exhibita circa fere 50 **facta iuridica** declaranda, ad quattuor tantum reduceretur.

Sed contra est Decretum rotale de «ferme 50 factis iuridicis» verba facere solummodo in facti specie, non autem in parte quae dicitur «in iure et in facto». Immo, etiamsi Decretum ne in hac parte quidem rationem habuisse de reductione ab Advocato inducita, cum facta iuridica in casu sint omnia eiusdem naturae, sc. administrativae, indifferens est ad validitatem vel nullitatem Decretorum appellatorum quod fuerint ferme quinquaginta aut quattuor tantum. Constat igitur rationem allatam Decreti rotalis validitati minime officere.

3. Asseritur etiam nullitas quia, cum in libellis nulla mentio fiat de reo convento (siquidem haec pars, iuxta opinionem Advocati, ab iudicio declarativo exulat), tamen Decretum rotale Ordinarios locorum octo tanquam reos inducit, ideoque aliquid addidit in altera instantia contra praescriptum can. 1891; immo haec additio est attentatum ad normam can. 1854, et insuper inducit tanquam reos Ordinarios locorum, sc., viros qui carent «persona standi in iudicio». Consequenter Decretum est nullum saltem propter has duas ultimas rationes, ad normam can. 1855, § 1 et 1892, 2.º.

Singulis assertis respondere oportet: a) Et imprimis dicendum est duas partes esse de essentia iudicii etiam declaratorii, prout supra expositum est contra opinionem Advocati (**In iure**, n. 3). Tamen ex hac erronea opinione hoc consecutum est, ut personae sustinentes partem rei incertae manerent. Bene igitur Turnus rotalis, praesumptione hominis usus est ad reddendum certum conventum, sc., conjectando ex libellis quaenam essent personae contra quas declaratio factorum iuridicorum probabiliter peteretur. Sane persona rei omnino una ex his tribus esse debet: aut octo Ordinarii locorum, prout aestimavit Turnus rotalis; aut Moderatores ephemeredum dioecesanorum (in quos inclinat Advocatus, si tamen reus in casu esset indicandus, quod ipse negat); aut auctores factorum iuridicorum, quod videtur magis veritati consonum. Sed certo certius Decretum rotale, propter praesumptionem quae fit in eius inscriptione: «Directores ephemeredum - Exc.mi Ordinarii, ad auferendam incertitudinem rei conventi ab Advocato productam, non mutavit naturam causae, nec multo minus violavit can. 1891 (cf. **In iure**, n. 2, b).

b) Neque dici potest Decretum per illam maiorem rei conventi determinationem induxisse talem innovationem quae naturam attentati iduat ad normam can. 1854, prout ex eius textu sufficienter constat.

Instat Advocatus attentatum saltem commissum fuisse tum a Praeside Turni rotalis invitando Ordinarios ad Patronum sibi constituendum, tum ab ipso Turno et a Decano S. R. Rotae eisdem Patronum ex officio nominando. Sed respondeatur quod, dato et non concesso quod illi actus attentata constituerint, exinde sequeretur tum invitationem tum subsequente constitutionem fuisse nullas iuxta praescriptum can. 1855, § 1; non tamen ipsum Decretum rotale, de quo tantum nunc est quaestio.

c) Quoad assertam nullitatem Decreti rotalis ex can. 1892, 2.º, liceat imprimis animadvertere sententiam vel decretum latum a Tribunali judiciali in causa circa actus administrativi Episcopi esse quidem semper nullum, non tamen quia Episcopus careat «persona standi in iudicio», sed quia Tribunal est absolute incompetens in casu (cf. can. 1892, 1.º, coll. cum can. 1601; et supra, **In iure**, n. 4).

Datur tamen unica exceptio, sc., decretum quo Iudex vel Tribunal se in tali causa absolute incompetentem declarat, necnon confirmatio huius decreti a Tribunali superiori per novum decretum facta. Utrumque decretum, sed praesertim prius, licite et valide, ut obvium est, editur, immo edi debet, tum cum libellus offertur (can. 1709, § 1), tum etiam deinde, in quovis stadio causae, sc., vix Iudex se absolute incompetentem agnoscat (can. 1611).

Itaque de valore Decreti rotalis, sive propter indelem rei conventi sive propter competentiam Rotae, dubitari nequit.

4. Additur Decretum esse nullum quia mutavit facti speciem plura omittendo, quae Advocatus in suo Memoriali pro appellantibus indicaverat.

Verum est Decretum haec omisisse, sicut etiam alia quae in libellis reperiuntur. Sed satis est in facti specie ea narrare, quae ad illustrandum tum decisionem hic et tunc dandam tum eius rationes spectant; quod certo certius Decretum facit. Immo, dummodo constet de causa in qua fertur decisio, tota quanta facti species omitti potest, quin ideo sententia vel decretum nullitate labore. Hanc enim nullitatem nec ius naturae postulat, nec ulla lex afferri potest, quae illam expresse vel aequivalenter statuat.

5. Ultimo asseritur Decreti rotalis nullitas, quia non solvit argumenta propter quae Decreta, libellos reicientia, ut nulla impugnata sunt.

Sed etiamsi rationes a Decreto rotali allatae non essent efficaces ad solvenda Advocati argumenta, exinde sequeretur quidem Decretum esse appellabile, non autem nullitate laborare.

De facto tamen Decretum bene solvit argumenta quibus Advocatus contendit ostendere nullitatem Decretorum dioecesanorum. Etenim **primum** argumentum desumit ex eo quod in reiectione libellorum inauditus mansisset Promotor iustitiae contra praescriptum can. 1587. Sed frustra, nam prout bene animadvertisit Decretum, citatus canon respicit «stadium 'citationsis', non vero stadium antecedens seu 'admissionis libelli'; quod assertum ex ipso textu can. 1587 constat. Reponitur Promotorem iustitiae in applicanda legue **quaque vice** audiendum esse, qua natum legis tutorem, idque haberi ex can. 1586. Sed eiusmodi assertum in citato canone non continetur; immo, si res se haberet sicut asseritur, esset otiosa praescriptio can. 1709, § 3, iubens nempe ut in appellatione contra reiectionem libelli audiatur Promotus iustitiae.

Discrimen imprimis habetur quia tum reiectio libelli tum appellatio contra reiectionem dici solent quæstiones incidentes. At in casu sermo esse potest saltem de negotio seu quæstione antecedente et subsequente. Iam vero, iuxta maximam rotalem, si Promotor iustitiae interfuit negotio antecedenti, interesse quoque debet subsequenti; quod est omnino contrarium intento Advocati, qui, ex eo quod Promotor interesse debeat negotio subsequenti (can. 1709, § 3), concludere vult ad necessarium eius interventum etiam in antecedente.

Alterum argumentum nititur in eo quod Decreta consideraverunt facta iuridica **qua pastoralia**, nulla ratione habita subtractionis huius qualitatis ab actis factae. Sed inanitatem huius argumenti — quod iterum afferatur ad ostendendam nullitatem Decreti rotalis —, iam supra ostendimus (**In iure**, n. 1, c). Ex expositis igitur constat Decretum rotale ex una parte esse validum, et ex altera efficaciter diluisse rationes allatas pro nullitate Decretorum dioecesanorum adstruenda. Consequenter contra illud nec quæla nullitatis consistit, nec possibilitas appellationis datur.

Decisio.—Die prima decembris 1970, in Congressu habito coram E.mo Cardinali Praefecto, proposito dubio: utrum recursus adversus Decretum a S. R. Rota in causa latum die 22 Ianuarii 1970, admittendus sit necne ad disceptationem, decretum est: **Negative, seu recursum in casu non esse admittendum ad disceptationem.**

B. De factorum iuridicorum declaratione damnisque

Facti species.—Moderatores ephemeridum X, Y et Z, decem mensibus postquam recursus contra decreta dioecesana ad S. R. Rotam detulerant (cf. supra, A, **Facti species**, 3), novum et unicum libellum eidem Apostolico Tribunal die 9 novembris 1967 exhibuerunt, quo: 1.º instaurabant causam contra Consilium permanens Episcopatus nationis W., quippe responsabile damnorum, quæ ieus organa, sc., Rev.mi DD. Secretarii tum Episcopatus tum opinionis publicae

actoribus intulerant, 2.º petebant ut, ratione connexionis, haec nova causa (B) coniungeretur cum preeminentibus (A) in novo et unico Turno rotali quinque ludicum (propter rei momentum) et sub nova inscriptione (**intestazione**) processuali, ita ut tanquam causa principalis haberetur causa tunc proposita (B).

Ab hoc tempore instantiae ac decreta ita se interse- runt, ut, nisi singula distincte persequantur, via ad exitum inveniendum impervia evadat.

1. Decanus S. R. Rotae die 2 augusti 1968, nullam rationem habens de petita causarum coniunctione in unico Turno quinque ludicum, designavit Turnum M, trium sc. Auditorum, pro **sola** causa A.

2. Advocatus autem, qui sibi psychologice persua- serat de acceptatione quam eius petitio habitura esset, vix notitiam turni alicuius constituti accepit, in tres errores veluti sua sponte incidit: 1.º Existi- mavit utramque causam A et B unitam fuisse in Turno M, 2.º ideoque libellum causae B implicite acceptatum fuisse; 3.º tamen Advocato non placuit inscriptio cau- sarum, propterea quod silebat de causa B, et conse- quenter videbatur causa principalis (B) incidenti (A) indebito subordinari.

Itaque die 11 octobris 1968 Decano instantiam obtulit, quæ fere tota versabatur in exponendo errores inscriptionis et in petendo ut corrigerentur. In fine ac paucis verbis (vel sibi contradicens, vel ostendens superius exposita non esse sibi adeo certa) rogabat Decanum ut emitteret Decretum, quo tan- dem causam B aut acceptaret, Turnum eidem constituendo, aut reiceret.

3. Decanus, die 21 eiusdem mensis, Decretum edi- dit, quo libellum causae B reiecit ob indubiam Rotae incompetentiam in casu.

4. Denique Advocatus, die 28 octobris, querelam nullitatis contra illud Decretum proposuit coram 1.ª sectione H. S. T. Signatura Apostolicae.

In iure et in facto.—Querela nullitatis contra Decre- tum Decani exhibita nititur tribus rationibus, quarum duae primæ habent ut fundamentum erroneas illas suppositiones Advocati, quæ supra (n. 2) indicatae sunt. De singulis nunc agendum est.

1. Prima ratio asserit Decretum extra thema deci- dendum pronuntiasse. Nam, iuxta Advocatum, Deca- nus intendit respondere instantiae exhibitae ab ipso die 11 octobris 1968, qua nempe petebat ut refor- maretur causarum inscriptio (**intestazione**), ita ut clare appareret utriusque causæ sive unio sive debita subordinatio; et tamen Decretum, praetermissa hac quæstione, reiecit libellum causæ B.

Sed animadvertere oportet Decanum voluisse respon- sum date solummodo alteri petitioni, quam in fine suæ instantiae proposuerat Advocatus cum dixit:

«Voglia V. E., emettere il Decreto di costituzione del Turno [per la causa] B, o di rifiuto». Iam vero, haec petitio coincidit re cum petitione in libello facta, prout ex textu ipsius Decreti constat. Consequenter Decanus, reicendo libellum, nequaquam extra thema decidendum pronuntiavit.

2. Altera ratio petitur ex incompetencia qua laboraret Decanus ad Decretum rejectionis ferendum. Nam Decanus, conungendo causam B cum causa A in Turno rotali M, huic Turno totam iurisdictionem super causa B transmisit, cuius libellum proinde ipse reicere iam non potest.

Ruit tamen tota argumentatio, quia in falso supposito nititur. Iam enim supra diximus Decanum talem causarum coniunctionem numquam fecisse (n. 1).

3. Tertia denique ratio afferatur quod canones in Decreto allegati (sc., 1601, una cum interpretatione authentica diei 22 maii 1923; 1599, § 1, 1.; 1557, § 1, 3.; coll. cum 1558) neque ad instantiam neque ad libellum reiciendum pertinent.

Tamen contrarium dicendum est, seu canones omnino pertinere ad ostendendum quomodo petitio contenta sive in libello, sive in fine instantiae, extra competentiam S. R. Rotae indubie vagetur.

Nam petitur a Rota: 1.º ut declaret actus administrativos et iudicet circa damna ex ipsis secuta; quod

certo certius prohibetur per can. 1601 et per allegatam authenticam interpretationem, prout supra iam ostensum est (A, *In iure*, 1, b et c);

2.º ut iudicet in 1.º instantia causam B; quod est extra eius competentiam ordinariam, cum Rota sit Tribunal appellationis, prout constat ex allegato can. 1599, § 1, 1.º;

3.º ut conveniat Consilium permanens Episcopatus ratione falsitatum, quas eius organa protulerunt; cum aperte constet ex can. 1557, § 1, 3.º, coll. cum can. 1558 Rotam hac in re esse omnino incompetentem.

Ex dictis igitur appareat rationes allatas ad ostendandam creditam nullitatem Decreti Decani S. R. Rotae nullatenus consistere. Inde tamen non sequitur quod petitio de sarcendis dannis fumo boni iuris careat, ideoque actores, si velint, possunt via hierarchica ad S. C. pro Episcopis recurrere, ac dein, si casus id ferat, ad Sectionem alteram H. S. T. Signaturae Apostolicae, iuxta normas datas in const. *Regimini* (cf. supra, A, *In iure*, 1, c, 2.º).

Decisio.—Die prima decembris 1970, in Congressu habito coram E.mo Cardinale Praefecto, proposito dubio: «utrum recursus adversus decretum a Decano S. R. Rotae, die 21 octobris in causa latum, admittendus sit necne ad disceptationem», decretum est: **Negative, seu recursum in casu non esse admittendum ad disceptationem.**

15/

DE MASSAE CAPITULARIS CONSTITUTIONE ET DISTRIBUTIONE

Factorum et iuris delineatio.—Decreto diei 1 iunii 1969, Episcopus Dioecesis X, ratione habita tum prioris decreti diei 14 augusti 1967 tum litterarum quas Sacra Congregatio pro Clericis die 28 novembris 1968 dedit, normas Capitulo Cathedrali impertiebat circa communis massae capitularis constitutionem eiusque inter membra Capituli distributionem.

Adversus hoc decretum canonicus D. F. recursum, a suo Patrono postea completum, die 1 iulii 1969 apud Sectionem Alteram Signaturae Apostolicae interposuit.

Die 7 iulii 1970, in Congressu habito coram E.mo Cardinale Praefecto, decretum est: **Recursum esse admittendum ad disceptationem.** (cf. *Apollinaris, XLIII*, a. 1970, pp. 524-526; *Periodica de re moralis, canonica, liturgica*, v. 60, a. 1971, pp. 337-340).

Termini autem controversiae sequentes die 7 octobris 1970 definiti sunt:

«1) Quibusnam redditibus componatur massa capitularis in casu;

2) Quomodo distribuenda sit massa capitularis, firmando manente canone 395, § 1 C.I.C., inter Capitulares;

3) Quodnam in specie emolumentum debeatur, in casu, canonico qui munere fungatur etiam parochi, quique pro hoc munere quandam accipit retributio nem ex Municipio Z;

4) Quaenam consecaria orientur ex responsionibus ad praecedentia dubia etiam quod attinet ad causae expensas et honoraria patronorum».

In iure et in facto.—Ex documentis exhibitis in causa certo constat massam capitularem, in casu, camponi ex omnibus redditibus Capituli Cathedralis, quorum maxima pars constituitur ex integro supplemento congruae Canonicon et Officialium nec non Dignitatum.

Item certo colligitur quod in Capitulo Cathedrali, inde ab initio, servatum est sistema massae communis capitularis omnium reddituum, inter Dignitates et Officiales atque Canonicos aequaliter quotannis dividenda. Statuta enim Capituli Cathedralis, die 4 aprilis 1900 ab Ordinario loci rite approbata, circa distributiones capitulares praescribunt: «Il Capitolo di X ha una sola massa di rendite: dalla quale, prelevati gli assegni ai Mansionarii ecc..., il rimanente in uguali rate va distribuito ai dodici Canonici civilmente riconosciuti in base delle Bolle Pontificie 25 giugno 1855... Gli altri due terzi della rendita netta è assegnata prebenda a ciascuna Dignità e Canonico ugualmente...». Illa autem statuta rite approbata, cum contra ius commune non sint, nec legitime mutata sint, abrogata dici non possunt. Ipsa S. Congregatio pro Clericis et Ordinariis loci expresse declarant Capitulum Cathedrale illis veteribus statutis anni 1900 adhuc regi.

Attamen firmum permanet praescriptum canonis 395 § 1 respiciens ad tertiam reddituum Capituli partem, quae in distributiones quotidianas convertenda sit. Ratio quoque habenda est Decreti a S. Congregatione Concilii die 10 iulii 1925 (AAS, vol. XVII, a. 1925, pp. 381-383) emissi, quod nonnullis quaesitis ad rem pertinentibus respondet.

Ad primum autem quaesitum respondetur supplementum congruae canonicalis subesse legi canonicae distributionum iuxta can. 395.

Dubio «IV. An quota peculiariter assignata Dignitatibus et Officiis immitti debeat in massam communem capitularem, in casu», S. Congregatio responderi mandavit: «Ad IV. In Capitulis ubi viget sistema praebendarum separatarum, **negative**; in Capitulis vero ubi viget sistema massae communis **affirmative**». Hinc huiusmodi immissio fieri debet in Capitulo Cathedrali X, ubi certo viget sistema massae communis.

Quaestio autem «V. An et qua proportione Dignitates et Officia participare debeant de parte sibi peculiariter assignata quae sit immissa in massam communem capitularem in casu», responsum est: «Ad V. Non minori ea quantitate quam percipiebant ante

assignationem supplementi congruae». Ex hoc clare patet minime statui ad Dignitates et Officia spectare ius participandi de massa communi capitulari in proportione ad partem supplementi congruae sibi peculiariter assignatam.

Postremum dubio «VI. An quota pars, peculiariter assignata Dignitatibus et Officiis, subsit legi canonicae distributionum ad tramitem can. 395, §§ 1, 2, in casu», responso facta est: «**Ad VI. Affirmative**». Exinde autem deduci non potest quod ex massa communi distributiones Dignitatibus et Officialibus in quantitate maiore pree Canonicis fieri debeat.

Quid demum de causae expensis et Patronorum honorariis? Cum principalis quaestio agitata circa modum distributionis in Capitulo vertatur, cumque ipsa sit quaestio potius Capituli quam singulorum Capitularium, etiamsi modus distributionis Capitulum dividat in duas partes oppositas, expedit ut, pro iustitia et aequitate nec non pro amore pacis, illae expensae et honoraria ex massa communi Capituli solvantur. Nam quaestio solvenda Capituli est.

Decisio.—E.mi Patres Cardinales, Membra Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae, in sede eiusdem Tribunalis legitime congregati, die 26 iunii 1971, ad decidendam causam de qua supra, propositis dubiis responderunt:

Ad I: Massa capitularis, in casu, omnibus componitur redditibus, directis et indirectis — supplemento congruae non excluso —, qui Capitulo singulisque eius Capitularibus obveniunt;

Ad II: Massa capitularis sic efformata distribuenda est aequaliter inter omnes et singulos Capitulares, firmo praescripto canonis 395, § 1 et responsive Sacrae Congregationis Concilii diei 10 iulii a. 1925;
Ad III: standum esse iuri communi, statutis Capituli nec non eius praxi;

Ad IV: processuales expensas et Patronorum honoraia esse solvenda ex massa capitulari, in quam est immittenda pecunia, contra responsa ad nn. primum et secundum, retenta a die 1 januarii a. 1964, aucta foenore legali.

DE SUBSIDIO CARITATIVO RELIGIOSIS MULIERIBUS DANDO QUAE E RELIGIONE DIMITTUNTUR

Facti species.—Maria, religiosa a votis perpetuis in Congregatione iuris dioecesani, ad normam iuris e Religione dimissa est decreto Ordinarii loci, contra quod recursum legitime interposuit ad S. Congrega-

tionem pro Religiosis et Institutis saecularibus, sed reiectus est. Quia vero prorsus insufficiens ei videatur summa lib. it. 1.500.000 ab Ordinario determinata tamquam subsidium caritativum, de quo in can.

643 § 2, preces Romano Pontifici porrexit ut consti-
tueretur: «a suo favore una rendita vitalizia di lire
70.000 mensili», vel ei daretur «una tantum la somma
di lire 12.000.000 che le consentisse il realizzo, al
tasso legale di lire 50.000 mensili», expresse decla-
rando quod «non chiede la revoca del decreto di
dimissione, perchè ha terrore di rientrare nella pro-
pria Congregazione, dove sarebbe oggetto di perse-
cuzione». Huiusmodi recursus transmissus est ad Si-
gnaturam Apostolicam «per il competente esame», a
qua interim statutum est: «solvendam esse pensio-
nem urgenter a recurrente petitam, intra tamen
limites summae lib. it. 60.000, idque usque ad defi-
nitionem praesentis cause».

In iure et in facto.—Cum recurrens expresse declara-
raverit quod rursum in Congregationem admitti non
vult, e qua dimissa est, queatio definita unice
vertitur circa subsidium ei dandum, et Signatura Apo-
stolica enixe Ordinarium loci rogavit ut curam diligen-
tem adhiberet ad huiusmodi controversiae solutionem
pacificam obtinendam, attamen: «salvaguardando gli
interessi legittimi della parte convenuta che non va
sottoposta ad oneri troppo gravosi, ma nello stesso
tempo le esigenze indispensabili della ricorrente nei
limiti delle norme civili della previdenza sociale in
caso analoghi». Itemque Signatura Apostolica idipsum
scripsit ad Ordinarium loci ubi recurrens suam resi-
dential habet, et addidit: «Si prega tener presente
che una eccessiva condiscendenza verso la ricorrente
oltre a ledere gli interessi dell'altra parte, potrebbe
nuocere alla disciplina dell'Istituto». Ordinarius autem
loci, longas post moras, ad hoc Supremum Tribunal
litteras recurrentis simpliciter transmisit, in quibus
dicitur: «Propongo che l'Istituto versi la somma di
lire 70.000 al mese (essendo assolutamente insuffi-
ciente la somma di lire 60.000 per vivere) sino al
maturarsi della pensione. Quando mi sarà corrisposta
la pensione, l'Istituto — per tutto il resto della mia
vita — verserà la differenza tra le 70.000 lire e la
somma che percepirò a titolo di pensione. Tale mia
richiesta è fondata appunto sul can. 643, inteso nel
suo giusto valore, sul diritto naturale, sulla Costitu-
zione **«Gaudium et Spes»**, n. 26, del Concilio Vatica-
no II».

Oportet itaque accurate determinare ad quid solven-
dum vere et proprie teneatur Religio mulierum cui-
libet sodali quae ex ea egreditur aut ex ea dimis-
tatur.

In primis, certum omnino est quod, in casu, Religio
nulla adstringitur obligatione ex iustitia. Id evidenter
constat tum ex praescripto can. 643 § 1: «Qui e reli-
gione, expleto votorum temporariorum tempore aut
obtento saecularizationis induito, egrediantur vel ex
eadem fuerint dimissi, nihil possunt repete ob
quamlibet operam religioni praestitam», tum etiam
ex praescripto can. 580 § 2: Quilibet professus
quidquid industria sua vel intuitu religionis acquirit,
religioni acquirit».

Praeterea, eadem recurrens, antequam in Religionem
admitteretur, propria manu documentum subscripsit
in quo litteris crassioribus notatur: «Quella che spon-
taneamente esce o viene licenziata dall'Istituto, non
ha diritto a nessun compenso per qualsiasi lavoro
prestato».

Quod Religio obligatione solummodo ex caritate, in
casu, adstringatur, explicite edicitur in can. 643 § 2,
ubi etiam determinatur mensura seu quantitas subsi-
di dandi necnon tempus ad quod suppeditari debet:
«Si religiosa sine dote recepta fuerit nec ex propriis
bonis sibimet providere valeat, religio ex caritate
eidem dare debet ea quae requiruntur ut modo tuto
ac convenienti domum redeat, ac providere ut, natu-
rali aequitate servata, per aliquod tempus, mutuo
consensu vel in casu dissensus ab Ordinarii loci de-
terminandum, honeste vivere possit». Excluditur ergo
quod Religio, etsi tantummodo ex caritate, obligatione
adstringatur curandi ut religiosa dimissa vel commode
(v. agitatamente) vivere queat, vel toto vitae sua
tempore — aut ad tempus longum seu indefinitum —
necessaria habeat ad honeste (v. con decoro) vi-
vendum. Nec aliud censendum est etsi agatur de
religiosa dimissa quae iam senerit et viribus sit de-
stituta ac inhabilis ad laborandum. Qua de re in
libro cui titulus: «Il diritto dei religiosi», anno 1961
Romae edito a Cl.mis Tabera-Antoñana-Escudero scite
docetur: «Questo sussidio ha un carattere temporaneo,
quindi non dovrà avere un carattere di pensione
vitalizia, anche se la religiosa fosse inferma o di
età avanzata. In tal caso, la secolarizzata dovrà accettare
con rassegnazione di essere internata in qualche
istituto opportuno» (n. 396, litt. c, pag. 537).
Plura exstant huiusmodi instituta caritativa, sive pu-
blica vel privata, sive laicalia aut religiosa. Praeterea,
plura exstant opera dioecesana vel paroecialia ad
subveniendum pauperibus, senibus, infirmis.

In casu de quo agitur Maria, olim religiosa, subsidium
caritativum lib. it. 1.500.000 accepit et insuper Reli-
gio pro ea solvit summam lib. it. 1.629.800, omnia
simul computando quae a die 8 iulii 1968 ad diem
7 martii 1970 pro eius habitatione, mensa, curatione,
vestibus, etc. expendit. Praeterea, Religio ei dedit
summam lib. it. 540.000, portiones simul computando
quas solvit pro menstrua pensione urgente eidem
a Signatura Apostolica concessa. Quapropter sum-
mam revera ingentem lib. it. 3.669.800 Religio pro illa
iam ex integro expendit, atque indubium videtur quod
caritas et aequitas, de quibus in can. 643 § 2, per ample
servarentur, si Religio menstruam pensionem lib. it.
60.000 ei solveret solummodo usque ad finem huius
decurrentis anni 1971.

Decisio.—In Congressu diei 6 iulii 1971, habito co-
ram E.mo Cardinali Praefecto, proposito recursu a
Maria, olim religiosa, interposito ad obtinendam a
Religione, e qua dimissa est, pensionem vitaliciam

menstruam lib. it. 70.000, vel una tantum summam lib. it. 12.000.000, decretum est: **Recursum esse rei ciendum; prorogandam tamen esse in favorem recur-**

rentis, usque ad diem 31 decembris 1971, pensionem menstruam lib. it. 60.000 eidem recurrenti decreto diei 31 augusti 1970 assignatam.

17/

DE TRANSLATIONE PAROCHI - RECURSUS - REVOCATIO TRANSLATIONIS - LIS FINITA

In causa de qua supra, promota a Rev.do D. X. Y. contra decisionem Sacrae Congregationis pro Gentium Evangelizatione diei 14 ianuarii 1969, confirmatum decretum E.mi Ordinarii, diei 8 maii 1968, quo idem Sac. **transferebatur** a paroecia loci «M. P.» ad paroeciam loci «K.»;

Cum idem E.mus Ordinarius per decretum diei 9 augusti 1971 revocaverit suum praecedens decretum translationis, de quo supra;

Attento quod per huiusmodi revocationem cessat obiectum contentionis agitatae coram Hoc Supremo Tribunali.

Lis finita declaratur.

Et notificetur omnibus interesse habentibus.
Romae, die 16 decembris 1971.

Dinus Card. Staffa, **Praefectus**
Aurelius Sabattani, **Secretarius**

18/

DE RATIONE REDITUUM QUI EX EXERCITIO MINISTERIORUM ECCLESIASTICORUM PROVENIUNT

Facti species.—Dominus Paulus, olim sodalis Congregationis Religiosae in ditione Archidioecesis X, obtento indulto laicisationis, atque paulo post matrimonionou rite celebrato, Superiori eiusdem Congregationis scripsit: «I once more make my claim against the Congregation for \$ 8.865 (25 years 8 months of Masses at the rate of 6 Masses per week for 46 weeks of each year)». Superior autem respondit: «Your letter of 28th july last was discussed at a Chapter held recently. The decision reached was that you have no claim on the Congregation».

Tunc D.nus Paulus, die 8 decembris 1969, ad Summum Pontificem recurrerit scribens: «For 25 years 8 months I was a member of the Congregation Y and as such contributed to the Congregation Fund all my Mass stipends and Stole dues. I am now reclaiming the amount contributed by me to this Fund by way of Mass stipends (scilicet \$ 8.865 dollars) ... I have not claimed my Stoles dues which must be in the region of \$ 25.000. I regard them as more than adequately covering any expenses incurred by the Congregation on my behalf such as one or two minor illnesses, my education for the Priesthood, etc.».

Hoc scriptum una cum adnexis documentis Secretaria Status transmisit Signatura Apostolicae quae «vorrà prenderne visione e sottoporlo all'esame di codesto Supremo Tribunale».

Duae quidem ponuntur quaestiones:

I.—Quonam competentiae titulo oc Supremum Tribunal praesentem causam cognoscat?

II.—Utrum recursus valido fundamento nitatur, seu utrum recurrens ius habeat ad restitutionem cuiusdam summae pecuniae e parte Congregationis Y?

In iure et in facto.—I.—De titulo competentiae.

Certe agi non potest de competentia n. 106 Constitutionis Apostolicae **«Regimini Ecclesiae Universae»** statuta ad dirimendas contentiones ex actu potestatis administrativa ecclesiastica ortas, quae Signatura Apostolicae deferuntur ob interpositam appellationem seu recursum adversus decisionem competentis Dicasterii, quoties legis violatio allegetur (cf. **Normae Speciales**, art. 96, n. 1).

Nec agitur de negotio administrativo a Congregatio-ne Romanae Curiae delato.

Quaestio quidem videtur Signaturae Apostolicae a Summo Pontifice commissa esse (Const. Apost. «**Regimini**», n. 107). Quod patet ex ipsis Secretariae Status litteris, peculiari ratione habita instantiae re-currentis, qui a Summo Pontifice expresse imploravit: «I am most anxious, Your Holiness, that this matter be settled soon and that it be settled by the Holy See, not by Archidiocese X nor by an Civil Court».

Cum igitur Signatura Apostolica ex Pontificia Com-missione casum cognoscat, de merito causae sine dubio iudicandum est.

II.—Quid de fundamento recursus?

1.—Quoad petitum a recurrente postulatum, is, contra ac litteris diei 8 decembris 1969 asserebat, alia epistula die 11 Ianuarii 1971 huic Supremo Tribunali missa, praeter summam \$ 8.865 pro Missis, alteram pro iuri-bus Stolae postulat: «After taking into consideration the cost of my education to the Priesthood, my medical, dental and opticians expenses, and my monthly remuneration, I claim \$ 8.865 for my Mass offerings and \$ 11.320 for my Stole dues, making a total of \$ 20.185.

2.—Ad rationes seu motiva quod attinet, «in which I base the above claim, ait recurrens D.nus Paulus, they were:

- 1) There was no vow of Poverty.
- 2) I was a secular priest (as were all the Members of the Congregation) ordained under the title of the Archdiocese X.
- 3) Each year the Archdiocese Year Book listed the members of the Congregation Y as Diocesan Clergy.
- 4) All offerings received while on vacation were the priest's own property.
- 5) There was no written or oral agreement that once handed in the offerings were property of the Congre-gation. There was merely an understanding that the priest would be provided for especially in retirement.
- 6) The Congregation have no legal or moral right to retain the money I have handed in especially when this is against my will».

3.—Quaestio fundamentalis canonica ponitur de iuri-dica natura Religiosae Congregationis Y, atque de iure quo regitur, ad bona peculiariter temporalia quod attinet.

- 1) «Ratio» autem praedictae Congregationis enuntia-tur, quod haec «ex Clero coalescens Archidioeceseos

X Societate continetur Sacerdotum saecularium, qui quum a reliquo Dioeceseos Clero divisi non sint, una cum eodem iurisdictioni Archiepiscopi subsunt: vitamque communem et quadamtenus regularem de-gentes in id incumbunt, ut ipsimet Archiepiscopo auxilio sint» (**Constitutiones**).

Finis vero prior Congregationis statuitur «ad singulo-rum membrorum sanctificationem per vitam imprimis communem obtinendam» (ibid.).

Inter conditiones admittendi socios in Congregatio-nem asseritur quod «nihil tanquam conditio neces-saria vel ad ingressum vel ad stabilitatem in Congre-gatione usque ad vitae exitum requiretur, nisi simplex in ea perseverandi promissum...» (ibid.).

Congregatio Y igitur aequiparatur Societati viorum in communi viventium sine votis, quae praescriptis canonum 673-681 regitur.

Rationes proinde a recurrente D.no Paulo supra sub numeris 1-3 enumeratae revera comprobantur ac com-mode admittuntur.

2) Ad bona vero temporalia quod attinet, quae ceteris recurrentis sub nn. 4-6 rationibus vindicantur, perpendenda sunt super re iuris praescripta.

Iuxta autem Constitutiones memoratae Congregatio-nis, sacerdotes qui uti socii admittuntur, «cautionem dabunt et pactum restituendi, quod in eos a Congre-gatione expensum fuerit, inibunt» (**Constitutiones**). Cuius obligationis restituendi ipse D.nus Paulus conscius est, cum, litteris diei 8 decembris 1968, iura Stolae non vindicanda esse agnoverit, utpote quae habenda sunt tanquam «covering any expenses incurred by the Congregation on my behalf». Nec vi-detur, ex hoc capite, quomodo iustificari possit vin-dicatio iurium Stolae, quae recurrens, ulterius, litte-ris diei 11 Ianuarii 1971, expostulavit.

Immo ad rem habetur textus explicitus capituli III Constitutionum «De bonorum ecclesiasticorum su-biectione»: «Eleemosynae pro Missis acceptae, ali-ique redditus et fructus omnes qui ex exercitio mi-nisteriorum ecclesiasticorum Sodalibus proveniunt, subiicientur Congregationi».

Ex hoc Constitutionum praescripto clare patet bona, quae Sodalibus obveniunt tum ex Missarum eleemo-synis tum ex Stolae iuri-bus, Congregationi acquiri. Ac proinde rationes supra sub nn. 5 et 6 a recurrente allatae non sustineri videntur, videlicet quod non solum adest «written or oral agreement that once handed in the offerings were property of the Con-gregation», quin immo hoc pactum induit formam legis seu normae constitutionalis Societatis; atque D.nus Paulus, quo in Congregationem admireretur, hanc «formulam oblationis» pronuntiare debuerit: «...obedientiam ad praescriptum Congregationis of-fero et promitto».

Ideoque iuxta praescriptum Constitutionum, Congregatio habet «legal and moral right to retain the money», seu «redditus et fructus omnes, qui ex exercitio ministeriorum ecclesiasticorum Sodalibus proveniunt».

Quod vero «all offerings received while on vacation were the priest's own property», id validum pro Congregatione argumentum praestat, atque pro feriis afferit exceptionem, quae confirmat normam generalem de ordinaria Congregationi subiectione omnium bonorum, quae Sodalibus sacerdotibus ex exercitio ministeriorum ecclesiasticorum proveniunt.

3) Manet quaestio de obligatione Congregationis, quod «the priest would be provided for especially in retirement».

Revera institutus est «Fundus Sodalium Congregationis» ad auxilium aegrotis et senibus Sociis praestandum. Ideo quaeritur utrum D.nus Paulus ius habeat ad restitutionem summarum ab ipso in hunc communem Fundum immissarum.

Ipse autem recurrens, vindicat summam \$ 20.185 Americanorum nummorum, «quae pecunia, scribit eius patronus, ei debetur cum ab eodem per 25 annos et 8 menses fructus e suo apostolico ministerio provenientes dedit ac remisit ad «Fundum Sodalium», intentione recipiendi debitam in senectute adstantiam, quae ceterum est executio ipsius fundi».

Pro casu autem, quo D.nus Paulus, e Congregatione egressus, ad Clerum Archidioeceseos X simpliciter associari intendisset, Superior Congregationis eidem significaverat quod «it has been decided that the Community will help to provide for sickness and old age by paying your entrance fee to the Secular Clergy Common Fund or an alternative fund of a similar nature».

Quae Congregationis propositio revera componitur, ad normam rectae aequitatis, cum fine «Fundi Sodalium».

eo quod is, cuius interest, permanet officio sacerdos in dioecesi. Aliter, «at no time, sribit Superior, has any priest who seceded from the Congregation been compensated for previous duties performed whilst Member of the Congregation».

At hanc propositionem D.nus Paulus recusavit, quia ministerium sacerdotale deserere intendebat, et nunc aliam vitam matrimonio gerit.

Tunc ad eiusdem vindicationes quod attinet, ex adhuc relatis sequentes deduci possunt animadversiones.

Ad normam Constitutionum Congregationis, D.nus Paulus non habet ius ad restitutionem redditum, qui ex exercitio ministerii ecclesiastici ei provenerint atque in Fundum Sodalium Congregationis immisssi sint, utpote qui iam Congregationi subiiciuntur. Aliunde computatio istorum redditum a recurrente exhibita sat arbitraria videtur.

Praeterea D.nus Paulus, cum Sodalis Congregationis non amplius sit, quin immo ad statum laicalem redactus, adstantiam a Congregatione paretendere nequit, eo magis quod, de facto, nec aegrotus nec senex sit.

4.—Demum, si ratio caritatis attendatur, ordo quoque caritatis servandus est, nec convenit ut fructus ministerii sacerdotalis tribuantur ei, qui sacerdotium deseruit ut aliam vitam matrimonio componeret. Alter grave damnum Congregationi integrisque presbyteris inferretur. Proinde oportet illi redditus pro debita adstantia fidelibus sacerdotibus, ceteroquin ad normam iuris, servehatur atque impendantur.

Decisio.—In Congressu habito die 19 iunii 1972 coram E.mo Cardinale Praefecto, proposito recursu a D.no Paulo interposito adversus Congregationem Y Archidioeceseos X ad obtainenda stipendia SS. Misericordiarum a recurrente celebratarum ante reductionem ad statum laicalem, decretum est: «**Recursum esse reiciendum, utpote manifeste carentem fundamento.**»

DE RENUNTIATIONE CANONICATUI

Facti species.—Rev.dus Canonicus Antonius, ob infelicem suae valetudinis conditionem, litteris diei 3 octobris 1969, ab Ordinario Dioecesis petebat: «di dormi — ut ait — nel costante stato di riposo pensione».

Ordinarius autem statim, die 5 octobris 1969, instantiae Canonici respondit, eumdem a munere canonici-

catus solvit atque «in perpetuo stato di riposo» misit, ita ut ipse «abbia diritto alla pensione» ex parte Societas «Mutuo Soccorso».

Accepto Ordinarii decreto, Rev.dus Antonius, litteris diei 15 octobris 1969, gratias egit atque pensionem (pensione) sollicitavit; sed post septem menses, die 17 maii 1970, recurrerat adversus decretum Ordinarii

ad Sacram Congregationem pro Clericis, quae, auditio Ordinario, die 9 iulii 1970, respondit: «**Recursum esse reiciendum**».

Adversus hoc decretum S. Congregationis, Rev.dus Antonius scripto diei 30 octobris 1970 litteris diei 26 novembris renovato, recurrerat ad hoc Supremum Tribunal asserens se, suo tempore, ab Ordinario rogatisse «liberazione da questo ufficio attuale i.e. pastorale, ma nessun modo dal mio canonico», pertensque: vel «di confermare la mia missione in pensione solo come sacerdote pastorale...», vel, «se questo non è possibile, prego che semplicemente il mio decreto della missione in pensione sia abolito, e così rimango il vero canonico del nostro Capitulo». Postulatis a Signatura Apostolica documentis, quae Rev.dum Antonium praetento officio paroeciali vel pastorali in dioecesi usque ad diem 3 octobris 1969 fructum esse comprobarent, responsiones partium pervenerunt, attamen quadam cum mora ex parte recurrentis.

In iure et in facto.—Patronus recurrentis agitatam quaestionem sic contrahit: «Nostro iudicio tota quaestio ad hoc reducitur: An petitio Rev. Antonii fuerit «renuntiatio» proprie dicta Canonici, vel, e contra, mera petatio ut ipse liberaretur ab oneribus curae pastoralis in paroecis quibus addictus erat, ideoque poneretur in condizione fruendi pensione statuta pro sacerdotibus, sive ob aetatem ingravescensem sive ob statum infiriae valetudinis, non amplius habilibus ad officia exercenda».

Brevius quaeri potest utrum muneri canoniciatus an alio cuidam officio pastorali Rev.dus Antonius renuntiaverit.

Ad hanc quaestionem aliquamdam diversa argumenta considerari possunt.

1) Imprimis perpendendae sunt instantia renuntiationis a Rev.do Antonio exhibita atque responsio Ordinarii.

Reverendus Antonius, ob gravem valetudinis infirmitatem («infranto così nel corpo, ma totalmente infranto pure nell'animo»), litteris diei 3 octobris 1969 Ordinarium rogavit «di dormire, uti ait, nel costante stato di riposo — in pensione... acciocché mi possa subito definitivamente orientarmi ad ulteriore, ma sicura ricerca almeno di qualche convalescenza e cura medica».

Absque mora Ordinarius, die 5 octobris 1969, respondit: «...Ho deciso di venire incontro alla sua istanza esposta nel detto scritto (del 3-X-1969). In relazione dunque, di ciò disciolgo dalla sua fin ad oggi carica di canonico del capitolo della diocesi e, secondo il Suo desiderio et istanza, La pongo in perpetuo stato di riposo e ciò in tal modo che già in questo mese Lei abbia diritto alla pensione ed eventuale utilizzazione di altre agevolezze, che le pre-

vede per i sacerdoti pensionati il nostro Regolamento della società «Mutuo Soccorso». In questa occasione La ringrazio di tutto cuore per tutto il bene che durante il Suo ufficio sacerdotale in questa diocesi Lei ha prodigato per la gloria del Signore e per i veri interessi delle anime».

Huic decreto Ordinarii, Rev.dus Antonius die 15 octobris 1969 respondit: «Prego caramente di mandarmi regolarmente via postale la pensione ed il saldo per la cura medica... ringrazio cordialmente il Titolo (il vescovo) e la Direzione della Società «Mutuo Soccorso».

a) Ex his tribus connexis documentis sequens argumentum instrui potest:

Rev.dus Antonius, quando petit ut poneretur «nel costante stato di riposo - in pensione», existimandus est officio, quod habebat, renuntiare.

Ordinarius, instantiae canonici obveniens, eundem «dalla sua fin ad oggi carica di canonico» solvit et «in perpetuo stato di riposo» posuit, ut is «abbia diritto alla pensione»; alia ex parte Rev.dus Antonius notitiam assumpsit decretae ab Ordinario solutionis sui officii canonicatus, pensionem sollicitavit atque gratias Ordinario et Societati «Mutuo Soccorso» egit.

Recte igitur deduci potest Rev.dum Antonium obtulisse canoniciatus renuntiationem, quam Ordinarius acceptavit atque rite renuntianti significavit. Sic officium canonicatus Rev.di Antonii vacavit nec «datur amplius poenitentiae locus» (can. 190, 191).

b) Hoc argumentum aliis quoque indicis corroboratur.

Tametsi decretum Ordinarii expresse solutionem officii canonicatus disposuit, tamen Rev.dus Antonius, post actas gratias, nullam per septem menses contradictionem opposuit.

«Immo — refert Exc.mus Ordinarius — statim post acceptum illud rescriptum, utpote munere canonici iam vacans, ipsem (Rev. Antonius) Capituli tabulas, quae usque tunc ipsi commissae erant, ultro seu motu proprio Capituli decano ope huiusc Curiae tradere curavit, necnon insuper in iisdem tabulis proprio marte atque manu propria sequens commentariolum (ital.: pro-memoria) inscripsit: Per decretum Curiae Episcopalis n. 820/69 d. 5 octobris 1969, petitio canonici Antonii admissa est qua ipsem expostulavit ut, valetudinis causa, a munere removeretur. Quod commentariolum in dictis tabulis cuicumque, id inspicere volenti, patet».

Ceterum, Rev.dus Antonius sciebat ex normis Statutorum sodalitatis dioecesanae «mutui adiutorii» cuius exemplar ipse possidet, nulli sacerdoti pensionem concedi posse «priusquam, uti Ordinarius scribit, a qualibet munere, quo forsan adhuc fungatur, remo-

veatur. Unde Rev.di Antonii petitio et huius Curiae decretum, quo eadem petitio admissa est, nullum alium sensum admittere potuerunt praeterquam illum quem verba ipsa in iisdem adhibita exprimebant seu probebant», videlicet quod Rev.dus Antonius canonicatus renuntiaverat.

2) - Contra, Rev.dus Antonius contendit se canonici non renunciavisse, sed tantum et simpliciter petivisse ut exoneraretur a cura pastorali in paroeciis quibus addictus erat.

Ordinarius autem scribit: «Rev.dus Antonius eo momento quo petitionem, de qua supra, interposuit bene sibi conscius erat se iam per longum temporis spatium nullo alio praeterquam canonici munere functum esse».

Expostulanti Signatae Apostolicae ut documenta mitterentur, Ordinarius respondit atque denuo confirmavit: «Documentum vero, quod comprobet Rev. dum Antonium usque ad diem 3 octobris 1969 quodam officio pastorali in hac dioecesi functum esse, nullum transmitto neque transmittere possum, et quidem ob hanc solam rationem quod eiusmodi documentum nullum existit. Nam Rev.dus Antonius iam per sat longum temporis spatium ante diem 3 octobris 1969 nullo officio pastorali, ab Ordinario ipsi commisso, fungebatur».

Reverendus vero Antonius, quo iura sua comprobarer, duo exhibuit decreta ab antecedente Ordinario dioecesis emissae.

Decretum autem diei 13-11-1964 haec habet: «Con il presente decreto vi nomino parroco della città (vicarius paroecialis del Codice) con i diritti e i doveri annessi a questo ufficio». Alterum decretum diei 25-VIII-1964 disponit: «Con questo decreto La nomino decano del decanato X».

Omittente Rev.do Antonio exercitium officii canonicatus praetextu vel ratione ministerii pastoralis, Exc.mus Ordinarius, decreto diei 6-I-1965 eundem dismisit «del servizio come di parroco così di decano».

Recursus adversus hoc decretum die 22-I-1965 apud S. Congregationem Concilii interpositus nullum exitum habuit; et Ordinarius die 18 februarii 1965 eidem S. Dicasterio respondit: «In hac civitate Ordinarius considerabatur civitatis parochus ... Nullum ius canonicus recurrens habet ad officium parochi nec mei officii est ut debeam ipsum ad hoc munus adsu mere vel retinere».

Ceterum, Rev.dus Antonius duplex munus parochi et decani, de quo in documentis ab ipso exhibitis, amisit antequam vim haberet Constitutio Apostolica «Regimini Ecclesiae Universae», ac proinde quaestio peculiaris huius duplicitis munieris praetergreditur competentiam Signatae Apostolicae, quae per Sectionem Alteram videre potest solummodo recursus interpositos adversus decisiones vel decreta administrativa lata post diem 1 martii 1968; atqui decretum remotionis Rev. di Antonii ab illo duplice munere die 6-I-1965 ab Exc.mo Ordinario emissum est.

Ex actis et probatis igitur non constant Rev.dum Antonium usque ad diem 3 octobris 1969 officio quodam paroeciali vel pastorali in dioecesi rite ac legitime ipsi commisso functum esse.

Manet tantum quod munere dumtaxat canonicatus illo tempore fungebatur. Renuntiatio igitur ab ipso exhibita ad officium canonicatus spectans habenda est.

3) Ultima venit obiectio, quam Rev.dus Antonius Exc.mo Ordinario his verbis significavit: «Canonicati renuntians ego intentionem internam habui non nisi officio et oneribus canonicatus renuntiandi, minime vero insignibus honorificis capituloibus, ad quae ceteroquin, postquam eadem semel accepi, mihi ius competit aeque ac episcopo, qui officio proprio renuntiaverit, ius ad insignia pontificalia competit».

Clare patet ex actis Rev.dum Antonium cupidum esse servandi insignia et honores canonicatus. Attamen eiusdem super his intentio interna non presumitur, nec desumi potest ex supra dictis circa modum, quo renuntiatio tempore suo exhibita est et decretum Ordinarii acceptum est.

Aliunde ius ad honores canonicatus absque oneribus seu munere ipsi non competit nec ex iure communis nec ex statuto particulari. Nam «iuxta Capituli statutum, uti scribit Ordinarius, eadem insignia non nisi canonici ordinariis, quos vocant, et quidem durante munere tantum, necnon sic dictis canoniciis 'honorariis' competit».

Decisio.—In Congressu diei 11 iulii 1972, coram E.mo Cardinali Praefecto habitu, proposito recursu a Rev.do D. Antonio interposito adversus decisionem a S. Congregatione pro Clericis die 9 iulii 1970 latam in causa de qua agitur, qua confirmabatur acceptatio ex parte Ordinarii renuntiationis cathedralis a recurrente factae ac postea revocatae, decretum est: «**Recursum esse reiciendum utpote manifeste caren tem fundamento.**»

20/

DECRETUM

DE RECURSU IN SUSPENSIVO CONTRA DIMISSIONEM A RELIGIONE

SUPREMUM SIGNATURAEE APOSTOLICAE TRIBUNAL

Visa instantia diei 10 iulii 1972 patroni ex officio partis recurrentis, qua petit ut declaretur vis suspensiva recursus interpositi apud Hoc Supremum Tribunal, quae, ex documentis allatis, appareat denegata a parte resistente;

Audito Promotore Iustitiae deputato in causa;

Considerato quod in can. 647, § 2, n. 4 Codicis Juris Canonici, qui regit «religiosos qui vota temporaria nuncuparunt», ita legitur: «Contra dimissionis decretem est religioso facultas recurrendi ad Sedem Apostolicam; et, pendente recursu, dimissio nullum habet iuridicum effectum»;

Perpenso quod eadem dispositio a fortiori urgeri debet relate ad religiosos qui vota perpetua nuncupantur in religione clericali exempta (can. 666);

Statuta a Const. Apost. «**Regimini Ecclesiae Universae**» diei 15 augusti 1967 (art. 106) possibilitate «appellationis seu recursus adversus decisionem competentiis Dicasterii» ad Sectionem Alteram Signaturae Apostolicae «quoties contendatur actum ipsum legem aliquam violasse»;

Visa decisione Huius Supremi Tribunalis diei 8 junii 1971 circa effectum suspensivum recursus ad Signaturam Apostolicam ex parte parochi amoti a paroecia;

Attenta declaratione Pontificiae Commissionis Decretis Concilii Vaticanii II interpretandis, diei 1 iulii 1971 (**A.S.**, Vol. LXIII, fasc. 11, p. 860), qua edictum est, quoad processum remotionis parochi, recursum a decisione S. Dicasterii ad Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae «non esse tantum in devolutivo, sed etiam in suspensivo ex analogia cum can. 2146, § 3 C.J.C.»;

Cum eadem sit ratio decidendi relate ad quaestionem motam in causa de qua supra,

declarat

Recursum a Religioso Rev. P. Paulo interpositum apud Signaturam Apostolicam adversus decisionem S.C. pro Religiosis et Institutis Saecularibus, qua confirmatur dimissio contra ipsum pronuntiata a Moderatoribus sui Ordinis, habere vim suspensivam ex analogia cum can. 666 et 647, § 2, n. 4 Codicis Juris Canonici.

Idque notificetur omnibus quorum interest.

Romae, e sede Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae, die 26 iulii 1972.

Dinus Card. Staffa, Praefectus
Aurelius Sabattani, a Scr.

21/

DECRETUM

DE TERMINO A QUO EFFECTUS SUSPENSIVI RECURSUS

SUPREMUM SIGNATURAEE APOSTOLICAE TRIBUNAL

Super instantia Rev. D. Sac. Aloysii Rossi diei 8 augusti 1972, qua petit ut declaretur a quoniam momento to curratur effectus suspensivus actus potestatis administrativa ecclesiasticae, contra quem propositus sit recursus ad Hoc Supremum Tribunal,

declarat

effectum suspensivum decurrere ab ipsa interpositione recursus legitime facta (art. 104-107 **Normarum Specialium** Huius Supremi Tribunalis) et ideo vigere etiam antequam decernatur «utrum recursus

admittendus sit ad disceptationem, an reiciendus quia manifeste ipse caret fundamento» (art. 116 Normarum).

Idque communicetur cum recurrente et cum Exc.mo Episcopo Dioecesis X.

Romae, e sede Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae, die 9 augusti 1972.

Dinus Card. Staffa, Praefectus
Aurelius Sabattani, a Scr.

COLECCION CANONICA DE LA UNIVERSIDAD DE NAVARRA

ULTIMOS TITULOS PUBLICADOS

Estudios de Derecho Procesal Canónico CARMELO DE DIEGO LORA

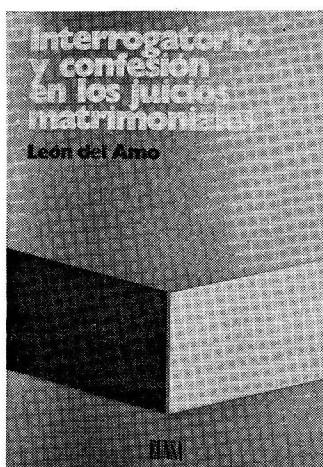
Vol. I. Temas sobre el ejercicio de la potestas judiciales.

Vol. II. Temas sobre causas matrimoniales.

EUNSA, Pamplona, 1973; 442 y 348 págs.

Se recogen diversos estudios del autor realizados desde una perspectiva doctrinal y práctica a la vez, con especial consideración de las últimas reformas del proceso de nulidad de matrimonio.

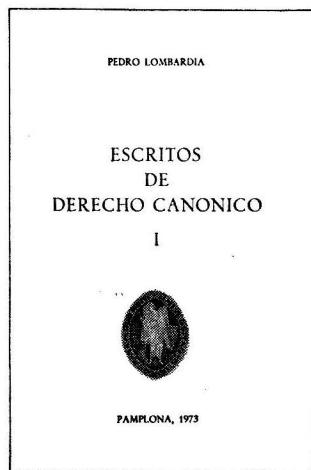
Interrogatorio y confesión en los juicios matrimoniales LEON DEL AMO

EUNSA, Pamplona, 1973; 620 páginas.

Libro de interés para jueces y abogados, escrito sobre la base de la dilatada experiencia del autor en los tribunales eclesiásticos.

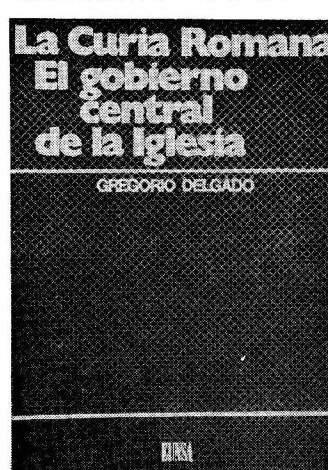
Escritos de Derecho Canónico (3 vols.) PEDRO LOMBARDIA

EUNSA, Pamplona, 1973; 508 y 490 págs.

En estos volúmenes se reúnen los escritos de Derecho Canónico de uno de los canonistas actuales de mayor finura intelectual. La variedad e importancia de los temas tratados y el rigor científico y jurídico del autor, son las características más destacadas de esta obra.

La Curia Romana. El gobierno central de la Iglesia. GREGORIO DELGADO.

EUNSA, Pamplona, 1973; 532 páginas.

Se contiene en este volumen un estudio sistemático de la múltiple legislación existente en torno al gobierno central de la Iglesia. Es de destacar una completa relación bibliográfica y las constantes alusiones a la actividad de los órganos centrales.